

ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА ВЪВ ВТОРИ КЛАС

I. Глобална цел на учебно-възпитателния процес

“ВЪЗПИТАНИЕ НА ТРАНСПОРТНА КУЛТУРА И ФОРМИРАНЕ НА УМЕНИЯ ДА СЕ ОПАЗЯТ ЖИВИ НА ПЪТЯ”

Във втори клас постигането на целта е планирано да продължи да се формира чрез Глобалната тема “Пътник в обществения транспорт”.

Тази тема също съответства на статус на децата и учениците. В часовете по БДП учениците трябва да формират познавателни структури за видовете обществен транспорт (на първо място в населеното място), за спирките на обществения транспорт и най-вече безопасно поведение при чакане, качване, слизане и возене в обществения транспорт.

В тази връзка глобалната тема е само средство да се планира и организира учебно-възпитателния процес в рамките на 24 часа.

II. Съдържание и организация на учебно-възпитателния процес

Съдържанието на обучението във втори клас е представено в учебните програми. В колони 2 и 3 с точки в началото на реда са маркирани познавателните структури, които трябва да се планират и формират у учениците, а в края на срока и годината и да се измерят. Това фактически са и конкретните цели на възпитанието и обучението през годината.

Тези познавателни структури трябва да се формират у учениците в рамките на определените часове чрез съответни дейности.

В часовете по БДП учениците трябва да обсъждат, дискутират, играят, наблюдават поведението на участниците в движението, откриват грешки в това поведение, решават тестове и т.н.

Часовете по БДП могат да протичат по следния сценарий:

- подготвителна работа;
- същинска дейност;
- поставяне задачи за самостоятелна работа;

За реализацията на този сценарий предлагаме да се използват проблеми за самостоятелна работа по БДП, план за дейностите на обучаемите и дидактически тестове.

ПРОБЛЕМИ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА ЗА ВСЕКИ СТАТУС (ИЗВЪН УЧИЛИЩЕ)

Чрез поставянето на проблеми за самостоятелна работа извън училище на всеки ученик в зависимост от неговия статус целим:

- да се опитваме да правим активни децата и учениците на улицата;
- да се опитваме да разширяваме целенасочено жизнения им опит;
- да провокираме семейството (не е възможно възпитание на транспортна култура без участието на семейството).

Структурата на един проблем трябва да съдържа:

Активен глагол (каращ ги да действат) + познавателна структура (улица, автобусна спирка и т.н.) + средата, в която децата и учениците живеят, играят и се учат.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Варна

Училище: ОУ „Йордан Йовков”

Автори: Ася Бахнева; Здравка Върбанова; Милена Андонова

1. Статус” Аз отивам на училище с придружител”

- запомни колко кръстовища пресичате с баба или мама;
- запомни колко от тези кръстовища са със светофар;
- наблюдавай колко пешеходци пресичат неправилно кръстовищата.

2. Статус”Аз отивам на училище сам”

- наблюдавай колко пешеходци пресичат неправилно на кръстовище;
- запомни колко от кръстовищата нямат светофар;
- запомни кои улици са с интензивно движение.

3. Статус”Пътник в личното превозно средство на семейството”

- наблюдавай дали пътниците в автомобила си поставят предпазните колани;
- наблюдавай дали шофьора дава път на пешеходците на пешеходна пътека;
- установи какви нарушения правят пешеходците при пресичане на пътното платно.

4. Статус”Пътник в обществен транспорт”

- установи колко пътника не стоят на безопасни места на автобусната спирка;
- преброй спирките от твоя дом до училище;
- установи безопасните места при пътуване в автобуса, ако не ползваш седалка.

5. Статус”Велосипедист”

- проучи има ли в твоя район алея за велосипедисти;
- проучи по кои улици от района, в който живееш можеш да караш безопасно велосипед;
- наблюдавай дават ли приятелите ти знак с ръка при завой с велосипед;

6. Статус”Пешеходец при лоши атмосферни условия”

- наблюдавай кои от съучениците ти използват светло отражателни знаци;
- наблюдавай дали шофьорите използват светлинни сигнали, карайки автомобилите си при мъгла;
- проучи кой е твоят най- безопасен път до училище при поледица.

7. Статус”Пешеходец извън населено място”

- проучи кои са безопасните места за движение извън населено място;
- наблюдавай какви знаци има на пътя извън населено място;
- преброй колко превозни средства с животинска тяга се движат без знаци и светло отражатели.

ПЛАН ЗА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА ВЪВ ВТОРИ КЛАС

Планът се състои от два раздела. Първият, цели на обучението, представлява таблица, с две колони, съдържаща познавателните структури, които трябва да формират обучаемите през първия срок и през втория срок. Вторият, съдържание и организация на обучението, представлява таблица от пет колони съдържащи: час; дейности на обучаемите; място за провеждането им; методи за обучение и средства за обучение.

Целта на този план е да се създадат предпоставки за промяна статуса на учителя в тези часове. От основен източник на информация (изнасящ уроци) той да се превърне в организатор познавателната дейност на децата.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Главиница, обл. Силистра

Училище: СОУ „Васил Левски”

Автори: Мая Димитрова Петрова, Антон Милушев Милушев, Ради Николов Иванов, Мерджан Осман Дауд

1. ЦЕЛИ НА ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП

№	ПОЗНАВАТЕЛНИ СТРУКТУРИ
	ПЪРВИ СРОК
1	Да изброява задълженията си като пътник в общественя превоз.
2	Да изброява задълженията си като пътник в личното превозно средство.
3	Да разпознава и именува видовете спирки.
4	Да разпознава и именува пътните знаци за видовете спирки.
5	Да изброява правилата за безопасно качване и слизане в обществен транспорт.
6	Да демонстрира умения за безопасно качване и слизане в обществен транспорт.
7	Да описва опасните места вътре в обществените превозни средства.
8	Да обяснява със свои думи действията за предпазване от опасностите.
9	Да изброява безопасните места за него в лекия автомобил.
10	Да описва със свои думи какви трябва да са етичните норми на поведение между пътниците по време на пътуване.
11	Да демонстрира безопасно поведение като пътник в обществен транспорт и лек автомобил.
	ВТОРИ СРОК
12	Да обяснява със свои думи опасните места в зоната на спирките.
13	Да изброява опасностите при чакане на спирка.
14	Да изброява опасностите при приближаване на общественя транспорт и качване в него и при слизане от него.
15	Да изброява и обяснява правилата за безопасно пресичане пред/зад спряло превозно средство в зоната на спирката.
16	Да демонстрира безопасно пресичане пред/зад спряло превозно средство в зоната на спирката.
17	Да демонстрира безопасно поведение на спирка на обществен превоз.
18	Да разпознава и именува видове превозни средства за обществен транспорт.
19	Да обяснява със свои думи общото и различното между тях.
20	Да демонстрира умения за безопасно поведение в различни видове превозни средства за обществен транспорт.

2. СЪДЪРЖАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП

ЧАС	ДЕЙНОСТ НА ОБУЧАВАНИТЕ	МЯСТО	МЕТОДИ	СРЕДСТВА
ПЪРВИ СРОК				
В ЧАСА НА КЛАСА				
1.	Дискутиране на целите за първия срок. Изготвяне на таблица с писмена атестация на всеки ученик. Разделяне класа на два отбора. Избор на капитани на отборите. Формиране на познавателна структура /ПС/ “спирка”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Наблюдение, дискусия	Табла, учебни тетрадки, моливи
2.	Подготвителна част. Формиране на ПС “чакам на спирката” Поставяне на задачи за следващия час.	На спирката	Демонстрация, наблюдение	
3.	Подготвителна част. Формиране на ПС “опасна част на спирката”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Демонстрация, наблюдение	Табла, учебни тетрадки, моливи
4.	Подготвителна част. Упражнение за различаване опасната част на спирката. Поставяне на задачи за следващия час.	На спирката	Дискусия, наблюдение, демонстрация	
В СИП, ЗИП или извън класни форми				
5.	Подготвителна част. Формиране на ПС “видове спирки”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Наблюдение, дискусия	Табла, учебни тетрадки
6.	Подготвителна част. Упражнение за разпознаване на различни видове спирки и пътните знаци за тях. Поставяне на задачи за следващия час.	На улицата, на път	Дискусия, наблюдение	
7.	Подготвителна част. Формиране на ПС “правила за безопасно качване в обществен транспорт”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение	Табла, учебни тетрадки, шрайбпроектор
8.	Подготвителна част. Формиране на ПС “правила за безопасно слизване от обществения транспорт”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение	Табла, учебни тетрадки, модел
9.	Подготвителна част. Упражнение за алгоритъм за безопасно качване и слизване в обществен транспорт. Поставяне на задачи за следващия час.	На път	Дискусия, наблюдение, демонстрация, ролева игра	
10.	Подготвителна част. Формиране на ПС “опасни места в обществения транспорт”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение, демонстрация	Шрайбпроектор, учебни тетрадки
11-12.	Подготвителна част.	В учили-	Дискусия,	

	Упражнение за демонстрация на опасно и безопасно място в обществения транспорт. Поставяне на задачи за следващия час.	щния автобус	наблюдение, демонстрация	
Втори срок				
В часа на класа				
13.	Подготвителна част. Формиране на ПС “безопасно място в лекия автомобил”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение	Табла, учебни тетрадки
14.	Подготвителна част. Формиране на ПС “Етично взаимоотношение по време на пътуване”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение	Табла, учебни тетрадки
15-16.	Подготвителна част. Упражнение с учениците за етично поведение в обществения транспорт. Поставяне на задачи за следващия час.	В училищния автобус	Дискусия, наблюдение, демонстрация	
В СИП, ЗИП или извън класни форми				
17.	Подготвителна част. Формиране на ПС “зона на спирката”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение	Модел на спирка, учебни тетрадки
18.	Подготвителна част. Формиране на ПС “опасно място в зоната на спирката”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение, демонстрация	Табла, учебни тетрадки
19-20.	Подготвителна част. Упражнение за различаване на опасно и безопасно място в зоната на спирката. Поставяне на задачи за следващия час.	На спирка	Дискусия, наблюдение, демонстрация, ролева игра	
21.	Подготвителна част. Формиране на ПС “пресичане пред/зад спряло превозно средство”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая, училищния двор	Дискусия, наблюдение, демонстрация, ролева игра	Табла, учебни тетрадки
22.	Подготвителна част. Формиране на ПС “видове обществен транспорт”. Поставяне на задачи за следващия час.	Класната стая	Дискусия, наблюдение,	Картини, снимки
23.	Подготвителна част. Упражнение за демонстрация за правилно пресичане пред/зад спряло превозно средство. Поставяне на задачи за следващия час.	На спирката	Дискусия, наблюдение, демонстрация, ролева игра	
24.	Подготвителна част. Упражнение за демонстриране безопасно пътуване в различни видове обществен транспорт.	На екскурзия /влак, автобус, трамвай, тролей, метро	Дискусия, наблюдение, демонстрация, ролева игра	

ДИДАКТИЧЕСКИ ТЕСТ

Дидактическият тест е предназначен за:

- създаване на състезателна атмосфера в часовете по БДП;
- продължение на обучението;
- формиране и измерване на декларативните познавателни структури

Методиката, по която предлагаме да се използват тестовете в часовете по БДП е следната:

- преподавателят или капитаните на отборите подготвят два варианта на теста за съответния час;
- учениците решават теста;
- преподавателят събира решените тестове и ги връчва на противниковия отбор за проверка (с логическото описание);
- всеки проверяващ коментира резултатите постигнати от съученика му.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Главиница, обл. Силистра

Училище: СОУ „Васил Левски”

Автори: Мая Димитрова Петрова, Антон Милушев Милушев, Ради Николов Иванов, Мерджан Осман Дауд

Конструиране на дидактически тест

Глобална цел: С настоящия дидактически тест желая да измеря знанията на обучаемите за познавателна структура “Пътник в обществения транспорт” на ниво възприемане по таксономията на Блум.

Конкретизация на глобалната цел:

Да изброява задълженията си в обществения транспорт;

Да разпознава и именува видовете спирки и пътните знаци за тях;

Да изброява правилата за безопасно качване и слизане в обществения транспорт;

Да описва опасните места вътре в обществените превозни средства;

Да описва етичните взаимоотношения между пътуващите в обществения превоз;

Да разпознава опасните места в зоната на спирките.

ТЕСТ ПО БДП

Учебна 2005/2006 година

Ученик: .....

Клас II Номер:..... Резултат: ..... точки .....

№1. Кои са безопасните места за стоене в обществено превозно средство

1. До вратите
2. На седалката
3. До водача
4. Между седалките, като се държа здраво

Отговор:

Отговора въведете с цифри

№2. Кои са опасните места за стоене в обществено превозно средство?

1. На стъпалата
2. До водача
3. На седалката
4. До вратата

Отговор:

Отговора въведете с последователност от цифри

№3. Кои от показаните знаци е знак за автобусна спирка?

Отговор:

Отговора въведете с цифри

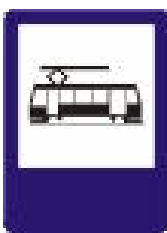
№4. Кои от показаните знаци е знак за спирка?

Отговор:

Отговора въведете с цифри

№5. Какво означава всеки от показаните знаци?

- а/ автобусна спирка
б/ трамвайна спирка
в/ тролейбусна спирка

Отговор:

Отговора въведете като последователност от цифри или букви

№6. Подреди правилата за слизане от автобус и пресичане:

1. Чакам автобусът да потегли
2. Оглеждам се и пресичам
3. Чакам автобусът да спре на спирката
4. Слизам, без да се блъскам с качващите

Отговор:

Отговора въведете с цифри

№7. Допиши пропуснатите думи в правилата за безопасно качване в автобус.

Изчаквам автобуса на ..... докато спре напълно.

Изчаквам вратите да се ..... без да се приближавам до тях.

Не стоя срещу вратите, а ..... от тях, за да не ме .....
слизащите пътници.

Изчаквам всички пътници да ..... и чак тогава се ..... като се
държа, за да не се подхлъзна по стълбите, ако има сняг.

Речник: отворят, слязат, встрани, качвам, тротоара, блъснат

Отговор:

Отговора въведете с думи от речника на указаните места

№8. Кои от изброените взаимоотношения между пътниците в обществените превозни средства са не етични?

1. Разговарям грубо с пътниците
2. Блъскам се
3. Отстъпвам мястото си на по-възрастни, на инвалиди или бременни

Отговор:

Отговора въведете с последователност от цифри

№9. Кои са правилните норми на поведение на пътниците в обществено превозно средство?

1. Не разговарям с водача по време на шофиране
2. Не се блъскам
3. Храня се
4. Навеждам се през прозореца на превозното средство
5. Държа добре за облегалките, лостовете и висящите дръжките
6. Говоря високо

Отговор:

Отговора въведете с последователност от цифри

№10. Знаеш ли къде и как да чакаш автобуса?

Аз стоя на ..... Чакам автобус, с който да отида на .....

Не стоя до платното за движение, а по-далече от бордюра, защото там е
..... за мен.

Може другите да ме блъснат под колелата на автобуса, когато се .....

Речник: училище, опасно, спирката, качват

Отговор:

Отговора въведете с думи от речника на указаните места

ЛОГИЧЕСКО ОПИСАНИЕ

№	ВЕРНИ ОТГОВОРИ	ТОЧКИ
1	2	10
2	124	10
3	3	10
4	1	10
5	1а,2б,3в	10
6	3412	10
7	тротоар, отварят, встрани, блъскат, слязат, качвам	10
8	12	10
9	125	10
10	спирката, училище, опасно, качват	10